

Összefoglaló az AAO PREFERRED PRACTICE PATTERN® irányelveihez

Bevezetés:

Ezen összefoglaló az AAO alkalmazott gyakorlati eljárásainak (PPP) irányelveihez készült. Az alkalmazott gyakorlati eljárások (PPP) irányelvei három alapelve épülnek.

- Minden alkalmazott gyakorlati eljárásnak klinikailag relevánsnak és a gyakorló orvos számára elég konkrétan kell lennie
- Minden ajánlás fontossága egyértelmű kell legyen
- Minden ajánlást egyértelmű bizonyítékokkal kell alátámasztani

Az alkalmazott gyakorlati eljárások általánosságban adnak mintát, nem individuális esetekre. Bár a lehető legtöbb beteg igényét kell kiszolgálnia, mégsem felelhet meg minden beteg igényeinek. Az alkalmazott gyakorlati eljárások betartása sem vezet mindig sikerhez. Ezen mintákat a legjobb eredmény elérésének tekintetében nem tekinthetjük sem a többi módszerhez tartozóknak, sem azoktól különállóknak. Különböző betegek különböző megközelítést igényelnek. Az orvos felelőssége meghozni a döntést a kezelés helyességéről a beteg egyéni körülményeinek figyelembevételével. Az Amerikai Szemészeti Akadémiához tagjai nyugodtan fordulhatnak szemészeti praxisukban felmerülő etikai dilemmákkal.

Az alkalmazott gyakorlati eljárások nem orvosi standardok, amikhez mindig minden szituációban ragaszkodni kell. Az Akadémia elutasít mindennemű felelősséget főként minden sérülés és más sebesülés, illetve az ajánlások és más itt fellelhető információk használatából eredő károk esetében.

Minden fontos betegség esetében a gondozásra vonatkozó ajánlások, beleértve az anamnézist, a fizikális vizsgálatot és egyéb kiegészítő vizsgálatot, a kezeléssel, a követéssel és a beteg tájékoztatással együtt kerültek összefoglalásra. Minden egyes PPP-hez kapcsolódóan részletes, angol nyelvű cikkekre kiterjedő PubMed és Cochrane keresés folyt. Az eredményeket szakértő bizottság áttekintés és az ajánlásokra való előkészítés után két módszer alapján értékelte.

A bizottság elsőként a kezelésekben való fontosság alapján értékelte az ajánlásokat. Ezen szempontok a bizottság szerint jelentősen növelhetik az ellátás minőségét. Három szintre oszthatóak:

- A szint: legfontosabb
- B szint: közepesen fontos
- C szint: releváns, de nem kritikus.

A bizottság az ajánlások meghozásához felhasznált irodalmi bizonyítékok erőssége alapján is értékelte az ajánlásokat. Szintén három szintre oszthatóak:

- I szint: legalább egy, megfelelően kivitelezett, jól megtervezett, randomizált tanulmány alapján nyert bizonyítékok, ami lehet a témában végzett meta-analízis is.
- II szint: a következők alapján egynek megfelelő:
 - jól megtervezett, nem-randomizált, kontrollált tanulmány alapján nyert bizonyítékok
 - jól megtervezett kohort vagy eset-kontroll tanulmány alapján nyert bizonyítékok, lehetőleg több központból
 - többszörös vizsgálatok (beavatkozással vagy anélkül) alapján nyert bizonyítékok
- III szint: a következő bizonyítékok alapján egynek megfelelő:
 - Leíró tanulmányok alapján
 - Esettanulmányok alapján
 - Szakértői szervezetek adatai alapján

A PPP-k a betegellátásban való iránymutatás gyanánt jöttek létre, nagy hangsúllyal a technikai tényezőkön. Mindenképpen fontos felismerni, hogy az igazi orvosi kiválóság csakis a beteg érdekeinek legelső helyre való tételével érhető el. Az Amerikai Szemészeti Akadémiához tagjai nyugodtan fordulhatnak szemészeti praxisukban felmerülő etikai dilemmákkal (AAO Etikai Kódexe).

Száraz szem szindróma (kivizsgálás)

Kezdeti anamnézis

- Szemészeti tünetek és jelek ^[A:III] (pl.: irritáció, könnyezés, égő, szúró, száraz, idegentest érzés, enyhe viszketés, fotofóbia, homályos látás, kontaktlencse intolerancia, vörösség, mucinózus váladék, fokozott pislogás, szemfáradtság, a panaszok napközbeni fluktuációja, nap végére való rosszabbodása)
- Súlyosbító körülmények ^[B:III] (pl.: szél, levegő, csökkent páratartalom, csökkent pislogásból eredő megterhelés, mint pl. olvasás és számítógép használat)
- Tünetek időtartama ^[A:III]
- Szemészeti előzmények, beleértve
 - Helyi gyógyszerek és a tünetekre való hatásuk ^[A:III] (pl.: műköny, „szemmosás”, antihisztaminok, glaucoma cseppek, érösszehúzó, corticosteroidok, homeopáthiás és gyógynövényes készítmények)
 - Kontaktlencse viselés, szokások és ápolás ^[A:III]
 - Allergiás kötőhártyagyulladás ^[A:III]
 - Megelőző szemészeti műtétek ^[A:III] (pl.: korábbi szaruhártya plasztika, szürkehályog műtét, refraktív beavatkozás)
 - Szemfelszíni betegségek ^[A:III] (pl.: herpes simplex vírus, varicella zoster vírus, mucinózus membrán pemphigoid, Stevens-Johnson szindróma, aniridia, graft-versus-host betegség)
 - Könnypont műtét ^[A:III]
 - Szemhéjműtét ^[A:III] (pl.: korábbi ptosis ellenes műtét, blepharoplastika, entropium/ectropium helyreállítás)
 - Bell-féle bénulás ^[A:III]
- Orvosi előzmények, beleértve:
 - Dohányzás vagy passzív dohányzás ^[A:III]
 - Bőrgyógyászati betegségek ^[A:III] (pl.: rosacea, psoriasis)
 - Az arc és szemhéj higiénájának technikája és gyakorisága ^[A:III]
 - Atópia ^[A:III]
 - Menopauza ^[A:III]
 - Szisztémás gyulladásos betegségek ^[A:III] (pl.: Sjögren-szindróma, graft-versus-host betegség, rheumatoid arthritis, szisztémás lupus erythematosus, scleroderma)
 - Más szisztémás betegségek ^[A:III] (pl.: lymphoma, sarcoidosis)
 - Szisztémásan alkalmazott gyógyszerek ^[A:III] (pl.: antihisztaminok, vízhajtók, hormonok, hormonális antagonisták, antidepresszánsok, antiaritmiás szerek, isotretinoin, diphenoxylát/atropin, béta-antagonisták, kemoterápiás szerek, bármely más gyógyszer antikolinerg hatással)
 - Trauma ^[B:III] (pl.: mechanikus, kémiai, termális)
 - Krónikus vírusos fertőzés ^[B:III] (pl.: Hepatitis C, HIV)
 - Nem szemészeti műtétek ^[B:III] (pl.: csontvelő transzplantáció, fej-nyak sebészeti műtét, trigeminus neuralgia műtét)
 - Orbita besugárzás ^[B:III]
 - Neurológiai betegségek ^[B:III] (pl.: Parkinson-kór, Bell-féle bénulás, Riley-Day szindróma, trigeminus neuralgia)
 - Száraz száj, fegszuvasodás, szájüregi fekélyek ^[B:III]
 - Fáradtság
 - Ízületi és izomfájdalom

Első fizikális vizsgálat

- Látóélesség ^[A:III]
- Külsőleges vizsgálat
 - Bőr ^[A:III] (pl.: scleroderma, rosaceával összefüggő arcelváltozások, seborrhea)
 - Szemhéjak ^[A:III] (inkomplett záródás/malpozíció, inkomplett vagy rendszertelen fordítás, záródási késés, szemhéjszéli erythema, abnormális szekréciós termékek, entropium, ectropium)
 - Függelékek ^[A:III] (könnymirigy megnagyobbodás)
 - Proptosis ^[B:III]
 - Koponyaideg funkció ^[A:III] (pl.: V (trigeminus) és VII (facialis) ideg funkciók)
 - Kezek ^[B:III] (rheumatoid arthritisre jellemző ízületi elváltozások, Raynaud-fenomen, körmök alatti szilánkos beverzések)
- Réslámpás vizsgálat
 - Könnnyfilm ^[A:III] (meniscus magassága, sodralék, megnövekedett viszkozitás, mucinózus váladék, könnnyfilm felszakadási idő és mintázat)
 - Szempillák ^[A:III] (trichiasis, distichiasis, madarosis, depozitumok)
 - Elülső és hátulsó szemhéjszélek ^[A:III] (Meibom-mirigy diszfunkció [pl.: kivezető nyílás metaplasia, csökkent expresszáható mirigyváladék, Meibom-mirigy váladék karaktere [pl.: zavaros, megvastagodott, habos, hiányos], a mucokután junkció vascularizációja, keratinizáció, hegesedés)
 - Könnypontok ^[A:III] (átjárhatóság, pozíció, könnnyugók jelenléte és pozíciója)
 - Alsó áthajlás és tarsalis conjunctiva ^[A:III] (pl.: mucinózus szálcák, hegesedés, erythema, papillaris reakció, mirigy megnagyobbodás, keratinizáció, rövidülés, symblepharon)
 - Bulbáris conjunctiva ^[A:III] (pl.: pontszerű festődés, bengálvörös festékekkel, lisszamin zölddel vagy fluoreszcenciával, hyperaemia, lokalizált festés, keratinizáció, kemózis, chalosis, mirigyek)
 - Szaruhártya ^[A:III] (pl.: lokalizált, szemhéjak közötti szárazság, punkált epitheliális erózió, pontszerű bengáli vörös vagy fluoreszcenciával festékekkel való festődés, filamentumok, epitheliális elégtelenség, bazálmembrán szabálytalanságok, mukózus plakkok, keratinizáció, pannus formáció, elvékonyodás, infiltráció, fekélyképződés, hegesedés, neovaszakularizáció, korábbi szaruhártya vagy refraktív műtét).

Száraz szem szindróma (kezelési ajánlások)

Ellátás

- Kezeljük az összes olyan okozati faktort, melyek befolyásolhatók, mivel ezen betegeknél ezek gyakran fellelhetők ^[A:III]
- A kezelések sorrendje és kombinációja a beteg igényein és a kezelőorvos megítélésén alapul ^[A:III]
- Enyhe száraz szem szindrómában a következő intézkedések megfelelőek:
 - Oktatás és környezeti tényezők csökkentése ^[A:III]
 - Káros helyi és szisztémás gyógyszerek eliminálása ^[A:III]
 - Vizes fázis erősítése műkönnyekkel, gélekkel ^[A:III]
 - Szemhéj terápia (meleg kompresszió és szemhéj higiénia) ^[A:III]
 - Hozzájáruló faktorok csökkentése, mint pl.: blepharitis és meibomianitis ^[A:III]
 - Szemhéj abnormalitások korrekciója
- Közepes súlyos száraz szem szindrómában –a fentiekén túl- a következő intézkedések megfelelőek:
 - Gyulladáscsökkentő szerek (helyi cyclosporinok ^[A:I] és kortikoszteroidok, ^[A:II] szisztémás omega-3 zsírsav pótlás ^[A:II])
 - Könnypont dugók ^[A:III]
 - Óraüvegkötés és nedvesítő kamrák ^[A:III]
- Súlyos száraz szem szindrómában –a fentiekén túl- a következő intézkedések megfelelőek:
 - Szisztémás kolinerg agonisták ^[A:I]
 - Szisztémás gyulladáscsökkentő szerek ^[A:III]

- Mukolitikus szerek ^[A:III]
- Autológ szérumból könny ^[A:III]
- Kontaktlencse ^[A:III]
- Szemhéj abnormalitások korrekciója ^[A:III]
- Folyamatos könnypont elzárás ^[A:III]
- Tarsorrháfia ^[A:III]

- A betegek ellenőrzése a helyileg alkalmazott kortikoszteroidok mellékhatásai miatt, mint pl.: megemelkedett intraokuláris nyomás, szaruhártya beolvadás vagy szürkehályog formáció ^[A:III]

Beteg oktatás

- A betegek tájékoztatása a száraz szem szindróma krónikus jellegéről és természetes történetéről ^[A:III]
- Speciális instrukciók ismertetése a kezelésekkal kapcsolatosan ^[A:III]
- A beteg együttműködésének és a betegség megértésének periodikus megerősítése, a betegségből fakadó strukturális változások esélyének ismertetése, az effektív kezelés hatásával szembeni realisztikus elvárások és tájékoztatás erősítése ^[A:III]
- Szisztémás betegség esetén orvosi szakértőnek való referálás ^[A:III]
- Már meglévő száraz szemű páciensek figyelmeztetése, hogy refraktív beavatkozás, LASIK ronthatja panaszait ^[A:III]